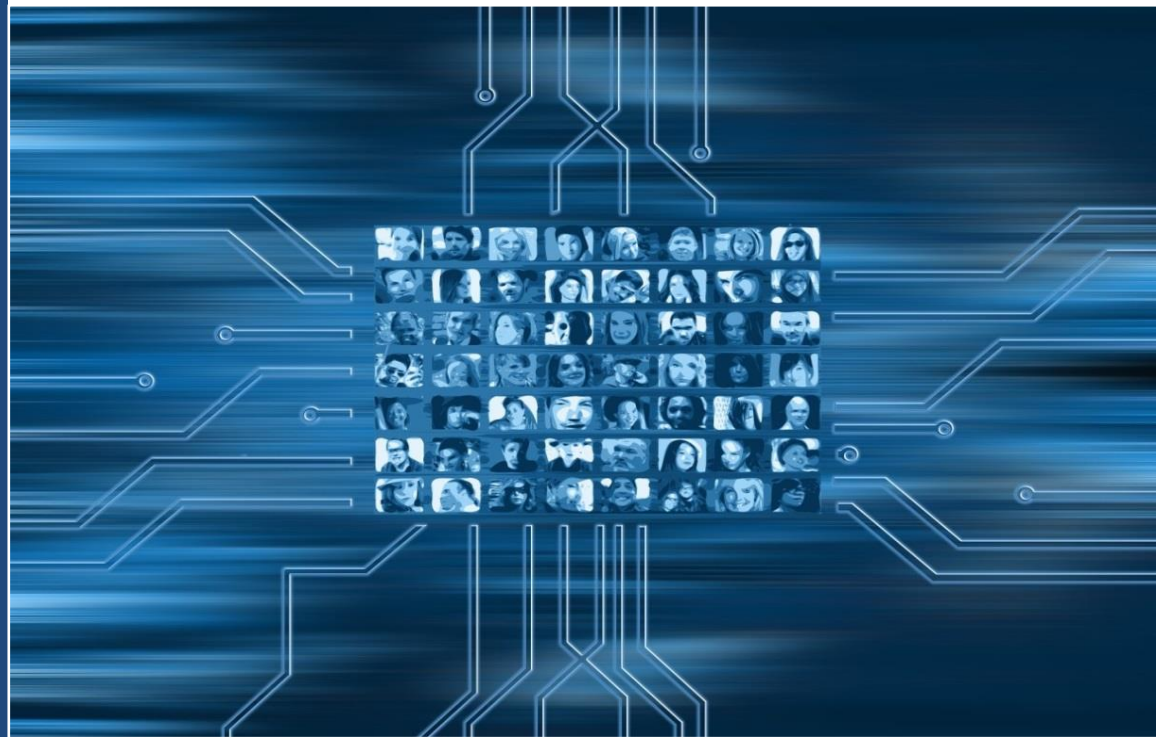

Társadalomismeret és szakmai kommunikáció tananyaghoz kapcsolódó megoldások Középiskolások számára

SZÉCHENYI

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

A kiadvány a KÖFOP-2.1.5-VEKOP-16-2016-00001 azonosító számú „A versenyképes közszolgálat személyzeti utánpótlásának stratégiai támogatása” elnevezésű projekt keretén belül készült.

A Rendészeti ügyintéző, a Rendészeti őr, a Közszolgálati ügykezelő valamint a Közszolgálati ügyintéző szakképesítések szakképzési kerettantervéhez illeszkedő tansegédleti megoldások.

Szerző: Bányik Anita

Szakmai lektor: Szabó Tamás *r. őrnagy*

Pedagógiai - nyelvi lektor: Halácsy Sándor *tű. alezredes*

2018.

Tartalomjegyzék

I.	PSZICHOLÓGIAI ALAPISMERETEK ÉS A SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉS ALAPJA	1
1.2.	A KÖZPONTI IDEGRENSZERRE, ÍGY A LELKI JELENSÉGEKRE IS HATÓ, AZT KÁROSÍTÓ ANYAGOK (DOHÁNY, ALKOHOL, DROG).	1
1.3.	A SZEMÉLYISÉG FOGALMA, JELLEMZŐI	1
1.4.	A SZEMÉLYISÉG KIALAKULÁSA, FEJLŐDÉSÉT MEGHATÁROZÓ TÉNYEZŐK	1
1.5.	SZEMÉLYISÉGTIPOLÓGIÁK.....	2
1.6.	AZ AGRESSZÍV MAGATARTÁS JELLEMZŐI, AZ INDOKOLATLAN AGRESSZIVITÁS	2
II.	SZOCIOLÓGIAI ÉS SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI ALAPISMERETEK (Társadalomismeret alapjai).....	3
2.1.	JELENISMERET, TÁRSADALMI SOKFÉLESEG.....	3
2.2.	VÁLTOZÁS ÉS ÁLLANDÓSÁG A TÁRSADALOMBAN.	4
2.3.	A SZOCIOLÓGIA FOGALMA, TÁRGYA, TERÜLETEI.....	4
2.4.	A TÁRSADALOM ÉS AZ EGYÉN VISZONYA	4
2.5.	TÁRSADALMI CSOPORTOK, KONFLIKTUSOK, ERŐSZAK	5
2.6.	A VÁROSOK ÉS FALVAK JELLEMZŐI.....	5
2.7.	A KISEBBSÉGEK HELYZETE MAGYARORSZÁGON	5
2.8.	A SZOCIÁLPSZICHOLÓGIA FOGALMA, TÁRGYA, TERÜLETEI.....	6
2.9.	AZ ELŐÍTÉLET.....	6
2.10.	EGYÉN ÉS CSOPORT VISZONYA	6
2.11.	POZITÍV ÉS NEGATÍV ATTITÜD	7
2.12.	A MAGATARTÁS FOGALMA, A LEGTIPIKUSABB MAGATARTÁSFORMÁK.....	7
2.13.	AZ ANTISZOCIÁLIS MAGATARTÁSFORMÁK	7
2.14.	A DEVIANCIA FOGALMA, DEVIÁNS JELENSÉGEK	7
2.15.	A RENDVÉDELMI SZERVEK FELADATAI A TÁRSADALMI PROBLÉMÁK KEZELÉSÉBEN	7
III.	KRIMINOLÓGIA.....	8
3.1.	A KRIMINOLÓGIA FOGALMA, TÁRGYA	8
3.2.	A BŰNÖZÉS FOGALMA, KIALAKULÁSÁNAK TÉNYEZŐI	8
3.3.	A BŰNÖZÉS SZERKEZETE, AZ ÁLDOZATOK SZEREPE A BŰNCSELEKMÉNYEK MEGVALÓSULÁSÁBAN	8
IV.	A SZÓBELI KOMMUNIKÁCIÓ ALAPISMERETEI.....	9
4.1.	A KOMMUNIKÁCIÓ FOLYAMATA, JELLEMZŐI.....	9
4.2.	A KOMMUNIKÁCIÓS ZAJOK	9
4.3.	A HITELES KOMMUNIKÁCIÓ JELLEMZŐI.....	9
4.4.	KAPCSOLATFELVÉTEL, ÜZENETVÁLTÁS.....	9
V.	METAKOMMUNIKÁCIÓS ISMERETEK	10
5.1.	A TESTBESZÉD HELYE ÉS SZEREPE A KOMMUNIKÁCIÓBAN.....	10
5.2.	A METAKOMMUNIKÁCIÓ JELEINEK ÉRTELMEZÉSE	11
VI.	ÖNISMERETFELJESZTÉS	11

6.1.	SZEMÉLYISÉGÜNK SAJÁTOSSÁGAI, MŰKÖDÉSI MECHANIZMUSAI.....	11
6.2.	ÖNISMERET ÉS ÉNKÉP - A TÁRSADALOM, A KÖRNYEZET ELVÁRÁSAI ÉS A SAJÁT CÉLOK ÖSSZHANGJA...	11
6.3.	ÉLETHELYZETEK, AZ ÖNISMERET – ÖNÉRTÉKELÉS - ÖNBECSÜLÉS	11
6.4.	A SIKER ÉS KUDARC MEGÉLÉSE	11
6.5.	AZ EXTROVERTÁLT ÉS INTROVERTÁLT SZEMÉLYISÉG JELLEMZŐI.....	12

I. PSZICHOLÓGIAI ALAPISMERETEK ÉS A SZEMÉLYISÉGFEJLŐDÉS ALAPJA

1.1. A pszichológia fogalma, feladata, lelki jelenségek

Mivel foglalkozik a pszichológia?

A pszichológia, mint tudomány a viselkedés megértésével, leírásával, a lelki élettel, a lelki jelenségekkel foglalkozik.

Hogyan tárja fel a lélektan az emberi viselkedés lelki okait?

A pszichológia tudományos módszerekkel tárja fel a lelki működések törvényszerűségeit, kísérlettel, megfigyeléssel, tesztekkel.

1.2. A központi idegrendszerre, így a lelki jelenségekre is ható, azt károsító anyagok (dohány, alkohol, drog).

Mit jelent a testi függőség és mit jelent a lelki függőség a drogok vonatkozásában?

A testi függőség biológiai, fiziológiai hozzászokást jelent, melyet a tolerancia kialakulása kísér. A pszichés függőség lényegében a lelki hozzászokást jelenti. Ez magába foglalja a megelégedettség érzését, valamint a szer ismételt használatának kívánását a rossz közérzet elkerülése és az élvezet előidézése céljából.

1.3. A személyiség fogalma, jellemzői

Mit nevezünk személyiségnek?

Testi és lelki sajátosságaink rendezett összessége a személyiség, öröklött és szerzett, az egyéni élet során kialakult tulajdonságok sajátos egysége, ami minden más tényezőnél jobban befolyásolja a viselkedésünket.

A lélektan melyik alapterülete foglalkozik a személyiség kutatásával?

A személyiség fejlődésének kutatásával a személyiség-lélektan foglalkozik.

1.4. A személyiség kialakulása, fejlődését meghatározó tényezők

Mi befolyásolja a személyiség kialakulását?

Két nagy hatásrendszer befolyásolja a személyiség kialakulását, a veleszületett tényezők és a környezeti tényezők.

Sorolj fel néhány örökletes vonást!

Testi jegyek, tehetség, hajlamok, adottságok.

1.5. Személyiségtipológiák

Milyen személyiség típusokat írt le Hippokratész?

Szangvinikus, kolerikus, melankolikus, flegmatikus.

Melyik személyiség típusra jellemzőek az alábbi tulajdonságok: szeretet irányítani, lobbanékony, kitartó, célratörő?

Kolerikus típus.

Milyen típusokat határozott meg Jung a személyiségre vonatkozóan?

Extrovertált vagy introvertált.

Milyen szempont alapján tipizált E. Kretschmer?

Kretschmer a testalkat alapján írta le személyiség tipológiáját.

1.6. Az agresszív magatartás jellemzői, az indokolatlan agresszivitás

Hogyan fogalmazható meg nagyon röviden az emberi agresszió?

Az alkalmazkodó viselkedés szétesése.

Milyen okokra vezették vissza a kutatók az ember agresszív viselkedésének kialakulását?

Néhány kutató szerint ezt a magatartást az váltja ki, ha valamilyen cél elérése leküzdhetetlen akadályba ütközik. Az erős belső feszültség, idegen szóval frusztráció (meghiúsulás), ellenállhatatlan erővel váltja ki az emberekből a támadó magatartást. Más nézőpont szerint az erőszak tanult viselkedési forma, amit utánnézéssel, megfigyelés útján sajátítunk el.

Mi az agresszió definíciója?

Agresszióknak nevezünk minden olyan szándékos cselekvést, amelynek indítéka, hogy – nyílt vagy szimbolikus formában – valakinek vagy valaminek kárt, sérelmet vagy fájdalmat okozzon. Az emberi agresszió társas (interperszonális) jelenség, amely belső vagy külső eredetű konfliktusok eszköz jellegű megoldásaként valósul meg.

1.7. Az asszertív magatartás jellemzői

Mit jelent az asszertív magatartási forma?

Az asszertivitás olyan magatartási forma (egyben kommunikációs módszer), amelynek során az önérdeket és mások érdekét harmonikusan kombináljuk.

Milyen jellemző vonásokkal írható le az asszertív ember?

Az asszertív emberre jellemző vonások az önbizalom, reális önértékelés, mások és önmaguk elfogadása, felelősségvállalás, érdeklik mások érzése, gondolatai, őszinte, egyenes, meghallgat másokat, nyíltan kérdez.

1.8. A tömegkommunikáció és a médiumok hatása a személyiség fejlődésére

Milyen eszközei vannak a tömegkommunikációnak napjainkban?

A tömegkommunikáció eszközei napjainkban a nyomtatott sajtó, az elektronikus (hagyományos) médiumok a rádió, televízió, mozi, és az úgynevezett új média, azaz az internet alapú, online kommunikáció.

Mit nevezünk tömegkommunikációnak?

A tömegkommunikáció szakemberek által irányított üzenetek közvetítése a széles nyilvánosság, a tömegek felé.

Mikor indult hódítójúrára a televíziózás?

A televízió elterjedése a második világháború utáni években történt és az USA-ból indult el. Európában, így Magyarországon is kicsit később, az 50-es években kezdett terjedni ez az akkor még újdonságnak számító, eszköz.

II. SZOCIOLÓGIAI ÉS SZOCIÁLPSZICHOLÓGIAI ALAPISMERETEK (Társadalomismeret alapjai)

2.1. Jelenismeret, társadalmi sokféleség

Mi a szerepe a változásnak a társadalmakban?

Napjaink társadalmi nagy változások és folyamatos fejlődés eredményeként alakultak ki. A változás biztosítja a fennmaradásához szükséges feltételeket.

Mi a társadalom fogalma?

A társadalmat a behatárolható földrajzi térben egymással rendszeresen kapcsolatot tartó, és meghatározott alá-, fölé-, mellérendelt viszonyban lévő csoportok alkotják. Elsődleges feladata a közösség által igényelt javak beszerzése vagy előállítása, a közösség életének megszervezése. Másodlagos feladata a javak elosztásának megszervezése.

Milyen összetevőkből áll a kultúra?

A kultúra három összetevőből áll: a közösség által megőrzendőnek ítélt értékek, az általuk követendőnek tartott normák, és a közösség által megtermelt javak.

2.2. **Változás és állandóság a társadalomban.**

Mit jelent a globalizáció?

*A XX. század legnagyobb, minden társadalmat érintő változása a **globalizáció**. A gazdasági fejlődés, a termelés növekedése, a technikai és informatikai eredmények lehetővé tették, hogy nemzeteket átfogó intézmények, multinacionális cégek alakuljanak ki, és megszűnjön a földrajzi távolság, mint akadály a társadalmak közötti együttműködésben.*

Mit jelent a migráció?

A globalizáció mellett életünket jelentősen befolyásoló tényező a modernkori népvándorlás, azaz a migráció (vándorlás.)

2.3. **A szociológia fogalma, tárgya, területei**

Mi a szociológiai vizsgálódások tárgya?

A szociológiai vizsgálódások tárgya az emberek közötti kapcsolatok és viszonyok alakulása.

Milyen jelenségekről, kérdésekről állítanak fel elméleteket a szociológusok? Sorolj fel néhányat!

- *Miért és miben különböznek a városokban és a falvakban élők?*
- *Milyen hatásai vannak a szegénységnek?*
- *Miben különböznek az eltérő foglalkozású emberek egymástól?*
- *Milyen együttélési szabályokat követnek az emberek országunkban?*
- *Mit tekint a többség normától eltérő viselkedésnek?*
- *Hogyan alakul ki az előítéletes magatartás?*
- *Milyen jellemző életmódot élnek a különböző társadalmi csoportok, például a nemzetiségi kisebbségek tagjai?*

Milyen szociálpszichológiai ágazatokat ismersz?

Családszociológia, településszociológia, társadalmi rétegződés szociológiája, társadalmi problémák szociológiája, népesség alakulásának szociológiája.

2.4. **A társadalom és az egyén viszonya**

Ki áll a társadalmi viszonyok középpontjában?

A társadalmi viszonyok középpontjában mindig az egyén áll.

2.5. **Társadalmi csoportok, konfliktusok, erőszak**

Mit nevez a szociológia elsődleges csoportnak?

Elsődlegesnek nevezzük a csoportot, amely közvetlen, emberek közötti informáliskapcsolatokból áll. Legfontosabb elsődleges csoport a család.

Mi a feladata a családnak szociológiai szempontból?

A család feladata felkészíteni a gyermeket arra, hogy más csoportokhoz csatlakozzon, képes legyen beilleszkedni más csoportok életébe, a társadalomba. A különböző társadalmi (és anyagi) helyzetben élő családok eltérő feltételeket biztosítanak gyermekeiknek, így a nevelésük folyamata is eltérően zajlik.

Mit nevez a szociológia másodlagos csoportnak?

A másodlagos társadalmi csoportokban nem olyan erős a személyek közötti kötődés, mint az elsődlegesben. Munkahelyeken, iskolákban, különböző szervezetekben alakulnak ki.

Mi a konfliktus?

A konfliktus az emberek közötti együttműködésben az eltérő érdekek, vélemények és törekvések ütköztetését jelenti. A szó latin eredetű (conflictus), magyar jelentése harc, küzdelem, összeütközés, nézeteltérés.

2.6. **A városok és falvak jellemzői**

Soroljon fel néhány szempontot, ami szerint a falvakban és a városban élők viselkedése, életmódja eltér!

Életritmus, méretek, viszony a természeti környezethez, tevékenységszerkezet, emberi kapcsolatok rendszere, ünnepek, rituálék.

2.7. **A kisebbségek helyzete Magyarországon**

Hogyan definiáljuk a kisebbség fogalmát?

A társadalomban kisebbségnek tekinthetjük azokat a csoportokat, akiknek létszáma kisebb és életmódjuk, kultúrájuk valamilyen szempontból eltér a többségétől.

Milyen hagyományos roma mesterségeket ismersz?

Vályogvetés, üstfoltozás, lópatkoló kovács mesterség, vesszőfonás, vásári szórakoztatás, tenyérjósítás, gyógynövények gyűjtögetése, lovak gyógyítása, árusítása (lókupec).

2.8. A szociálpszichológia fogalma, tárgya, területei

Mivel foglalkozik a szociálpszichológia?

A szociálpszichológia az emberek társas helyzetben tanúsított viselkedésével, az egyénnek és a csoportnak egymásra gyakorolt hatásával foglalkozik.

Mit jelent a szocializáció folyamata?

A szocializáció hosszan tartó tanulási folyamat, amely a családban kezdődik, de életünk végéig tart, elsajátítjuk a társadalmi normákat, szokásokat, értékrendet, a közösség együttélési szabályait és az elvárt viselkedési módokat.

Milyen lépésekben történik a szociális tanulás?

Utánzás, azonosulás, interiorizáció.

2.9. Az előítélet

Mit jelent az előítélet?

Előítéletnek nevezzük a valamely csoport tagjaival szembeni negatív érzelmi viszonyulást, amely azon alapul, hogy ezek az emberek egy bizonyos csoport tagjai.

Mi a sztereotípiák?

Bizonyos embercsoport jellemvonásainak általánosítását sztereotipizálásnak nevezzük.

Mit jelent a szegregáció?

A szegregáció a társadalmi elkülönülést jelenti.

2.10. Egyén és csoport viszonya

Mit nevezünk interakciónak?

Interakciónak az emberek közötti szociális érintkezés, kölcsönhatás alapformáját nevezzük. Nem más, mint társas helyzetekben az egymáshoz viszonyított viselkedés.

Mit takar a konform és a nonkonform viselkedés?

Akikben az együttműködési hajlam erős konform viselkedésűek és normakövetők. Akiknek nehezebb követni a szabályokat és időnként megszegik azokat, nonkonform viselkedésűek. A konformitás azt jelenti, hogy az egyén viselkedését vagy véleményét a csoport hatására alakítja ki, ahhoz igazítja. A nonkonformitás azt jelenti, hogy az egyén viselkedését, véleményét nem igazítja a csoporthoz.

2.11. Pozitív és negatív attitűd

Mit jelent az attitűd?

Az attitűd olyan beállítódás, viszonyulás, amely meghatározza, hogy mit észlelünk a környezetünk jelenségeiből, és hogyan értelmezzük azokat.

Milyen negatív attitűdöt ismersz?

Negatív attitűdök a sztereotípiák és az előítéletek.

2.12. A magatartás fogalma, a legtipikusabb magatartásformák

Melyek a magatartás legtipikusabb sémái?

Asszertív, passzív, agresszív, manipulatív.

Mi jellemző a manipulatív magatartásra?

A manipulatív magatartás jellemzői az önbizalom hiánya, alacsony önértékelés, mások és önmaga elfogadásának hiánya, gyanakvás, őszintétlenség, mások önértékelését is aláássa, depresszió, motivátlanság.

2.13. Az antiszociális magatartásformák

Mit nevezünk antiszociális magatartásformának?

Antiszociális magatartásnak nevezzük azt a viselkedést, ami a társadalom érdekeivel ellentétes, és a többség helytelennek tartja. Az ilyen viselkedést tudatosan és szándékosan tanúsító személyek antiszociálisak.

Milyen tényező befolyásolja leginkább az antiszociális magatartásforma kialakulását?

Az antiszociális magatartászavarok kialakulását leginkább befolyásoló tényező a kisgyermekkorban megzavart érzelmi fejlődés.

2.14. A deviancia fogalma, deviáns jelenségek

Melyek a deviáns viselkedés megjelenési formái?

Az alkoholizmus, a kábítószer-fogyasztás, drogfüggőség, antiszociális csoportok, bandák befolyása, öngyilkosság, bűnözés

2.15. A rendvédelmi szervek feladatai a társadalmi problémák kezelésében

Sorolj fel néhány társadalmi problémát!

Szegénység, munkanélküliség, előítéletek, agresszió.

III. KRIMINOLÓGIA

3.1. A kriminológia fogalma, tárgya

Mivel foglalkozik a kriminológia?

A kriminológia három területtel foglalkozik (tárgya): az ember és a bűnözés kapcsolatával, a bűncselekménnyel, mint egyedi jelenséggel, és a bűnözéssel, mint társadalmi jelenséggel.

Sorolj fel néhány tudományt, amelyek eredményeit a kriminológia felhasználja?

Pszichológia, pedagógia, szociológia.

3.2. A bűnözés fogalma, kialakulásának tényezői

Definiáld a bűnözés jelentését!

A bűnözés kárt okoz a társadalomnak, negatív tömegjelenség, amely egy adott társadalomban, adott időben elkövetett bűncselekmények és azok elkövetőinek és áldozatainak összességét jelenti. A bűnözés koronként változó. Három tényező határozza meg: maga a személyiség és aktuális állapota, az egyéni biológiai adottságok, a környezeti hatások.

3.3. A bűnözés szerkezete, az áldozatok szerepe a bűncselekmények megvalósulásában

Milyen szempontok alapján osztályozható a bűnözés?

A bűnözés szerkezetileg osztályozható:

- *az elkövetett cselekmény súlya szerint, ilyen a büntett vagy vétség;*
- *a bűnösség pszichikai viszonya szerint, azaz szándékos vagy gondatlan;*
- *a bűncselekmény megvalósulásának szakaszai szerint - ez azt jelent, hogy befejezett, kísérleti vagy előkészületi fázisban van;*
- *a védett társadalmi érdek, értékek elleni cselekmények szerint, azaz a vagyon, az élet és testi épség,*
- *a közlekedés biztonsága ellen követik-e el a bűncselekményt;*
- *személyes ismérvek alapján, életkor, „nem” vagy előélet (visszaeső).*

A bűncselekmények strukturálisan lehetnek:

- *vagyon elleni vagy erőszakos bűncselekmények.*

IV. A SZÓBELI KOMMUNIKÁCIÓ ALAPISMERETEI

4.1. A kommunikáció folyamata, jellemzői

Mi a kommunikáció tanult fogalma?

A kommunikáció fogalma: olyan alapvető, szociális folyamat, amelyben az üzenetek szabályozott cseréje zajlik.

Kik a kommunikációs folyamat szereplői?

A kommunikáció szereplői: a kommunikátor vagy közlő és a címzett vagy befogadó.

Mik a kommunikáció formái, csatornái?

A kommunikáció alapformái, csatornái: Verbális, ez lehet a beszéd vagy az írás. Nonverbális, összefoglaló néven testbeszéd: mimika, tekintet, vokális kommunikáció, gesztusok, testtartás, proxemika, kronémika.

4.2. A kommunikációs zajok

Milyen fajtáit ismered a kommunikációs zajoknak?

A zajok lehetnek fizikai, pszichológiai és szemantikai zajok.

4.3. A hiteles kommunikáció jellemzői

Mit jelent, hogy a kommunikáció kongruens?

Kongruenciának a hitelességet nevezzük, azaz, hogy a szavak a tettekkel összecsengjenek. Akkor hiteles – kongruens- a kommunikáció, ha a beszéd tartalma és a nem verbális üzenetek tartalma (arcjáték, gesztusok) megegyezik.

4.4. Kapcsolatfelvétel, üzenetváltás

Mikor eredményes az üzenetváltás?

Az üzenetváltás akkor működik eredményesen ha: Megfelelő szituációban jön létre. Nyílt és őszinte. Kongruens, összhangban van a kommunikátor verbális és nonverbális kommunikációja. Az üzenet továbbítása megfelelő. A kommunikátorok ismerik egymás „kvalitásait”. Aktív figyelemmel kísérik a folyamat résztvevői egymás üzeneteit, nem szabad a másik szavába vágni, meg kell hallgatni a mondanivalóját. A szóbeli üzenetet testbeszéddel erősítik, ez érzelmi támogatás. Figyelni kell a visszajelzésekre. Ha a visszajelzés „nem értést” mutat, nem történt üzenetátadás.

4.5. A magán (személyes hangú) és hivatalos nyelvi kommunikáció jellemzői

Milyen szövegtípusba soroljuk a személyes hangú, magán nyelvi kommunikációt?

A személyes hangú, magán nyelvi kommunikációt a magánéleti szövegtípusokba soroljuk.

Milyen szövegtípusba soroljuk a hivatalos nyelvi kommunikációt?

A hivatalos nyelvi kommunikációt a közéleti szövegtípusokba soroljuk

Sorolj fel példákat a hivatalos nyelvi kommunikációra!

Lehet írásbeli vagy szóbeli, például kérelem, jegyzőkönyv, értesítés vagy beszéd, kiselőadás, felszólalás, köszöntő.

V. METAKOMMUNIKÁCIÓS ISMERETEK

5.1. A testbeszéd helye és szerepe a kommunikációban

Milyen elemekből áll a kommunikáció nonverbális csatornája?

Tekintet, mimika, gesztusok, proxémika, tárgynyelv, testtartás, kronémika, érintések és a vokálitás.

Sorold fel azokat az érzelmi megnyilvánulásokat, amelyek az arcon kortól és kultúrától függetlenek!

Az öröm, a szomorúság, a harag, a félelem, a meglepetés, az undor és az érdeklődés.

Mit jelent a proxémika?

Térköztávolság a kommunikációs folyamatban.

Milyen zónahatárokat ismersz a kommunikációs térköztávolságában?

Bizalmas, intim zóna: 15-45 cm, személyes zóna: 46-122 cm, társadalmi zóna: 123-360 cm, nyilvános zóna: 360 cm fölött.

Mit jelent a vokálitás a kommunikációban?

A hangnem, hanghordozás, hanglejtés, hangsúly, hangszín által közvetített üzenetek.

Mit jelent a kronémika a kommunikációban?

A kommunikációs folyamat időviszonyait jelenti.

5.2. A metakommunikáció jeleinek értelmezése

Mit jelent a metakommunikáció?

A metakommunikáció az elsődleges jelentésen túli jelentés. Közlés a közlésről.

A kommunikációs folyamat melyik közlési szintjébe sorolható a metakommunikáció?

Az indirekt, másodlagos szintbe.

VI. ÖNISMERETFEJLESZTÉS

6.1. Személyiségünk sajátosságai, működési mechanizmusai

Milyen tanult működési mechanizmusok jellemzőek a személyiségre?

A személyiség működésére jellemző a küzdelem, a védekezés és az elhárítás.

Milyen elhárító, én védő mechanizmusokat ismersz?

Elhárítás például a tagadás, az elfojtás és a projekció.

6.2. Önismeret és énkép - a társadalom, a környezet elvárásai és a saját célok összhangja

Mi jellemző az énképre?

Az énkép érzelmekkel átszőtt ismereteket és tapasztalatokat tartalmaz, az egyén elképzelése önmagáról. Dinamikusan változik.

6.3. Élethelyzetek, az önismeret – önértékelés - önbecsülés

Mi szükséges a reális önismerethez?

A reális önismerethez szükséges a tapasztalatszerzés, nyitottság, önfogadás, felelősségvállalás, mások elfogadása.

6.4. A siker és kudarc megélése

Sorolj fel néhányat a tanult dolgok közül, amelyek a sikeres emberekre jellemzőek!

Szívesen veszik az építő jellegű kritikát, nyitottak mások értékelésére. Bátran vállalkoznak, nem félnek a változtatástól. Saját hibáikat elemzik és tanulnak belőlük. A nehezebb helyzeteket is lehetőségnek és nem problémának élik meg. Magas az önbecsülésük.

Sorolj fel néhányat a tanult dolgok közül, amelyek a kudarcos emberekre jellemzőek!

Csak a számukra kedvezőtlen információkat veszik figyelembe és felnagyítják azokat. A csalódások visszavetik elszántságukat, meghátrálnak. A sikertelenség ésszerű okait nem keresik. Magabiztosság helyett a félelem dominál, és akadályozza a pozitív képességek kibontakozását. A nehezebb helyzeteket nem lehetőségnek, hanem problémaként élik meg. Folyamatos elismerésre vágnak, de nehezen felelnek meg az elvárásoknak.

6.5. Az extrovertált és introvertált személyiség jellemzői

Mi jellemző az extrovertált típusú személyiségre?

Extrovertált jellemzői: cselekvéseit a külső hatások motiválják, döntéseiben a külső tényezők befolyásolják, vidám, tetterős, könnyen teremt kapcsolatokat, nyitott, jó kommunikátor, kedveli a szereplést igénylő helyzeteket, gondolkodása és érzelmei is felületesekek.

Mi jellemző az introvertált típusú személyiségre?

Introvertált jellemzői: tudatában van a külső elvárásoknak, de döntéseiben a belső tényezők befolyásolják, töprengésre, szorongásra hajlamos, nehezen teremt kapcsolatokat, zárkózott, kevésbé jó a kommunikátor, a nyilvános szereplés zavarja, érzelmeiben tartós, megbízható, gondolkodása elmélyülő.

